

Palmzondag 2015 – de zeven kruiswoorden

Na de verkondiging moment van stilte en daarna zingen we:
Lied 377 : 1, 2, 3 en 4

Vandaag de zesde zondag in de veertig dagen tijd. Veertig dagen tot Pasen: bedoeld als een tijd van bezinning, inkeer, versobering, vasten, in welke vorm dan ook.

En telkens is er de zondag die ons eraan herinnert, waarnaar we op weg zijn: naar Pasen, het feest van de opstanding. En dan gaan we de stille week in, de week waarin we gedenken het lijden en sterven van Jezus. En in deze week zullen op verschillende momenten de kruiswoorden van Jezus klinken. De hele week door. Te beginnen in deze morgen.

Zeven kruiswoorden kent de traditie.

Het woord doet u wellicht denken aan een kruiswoord-puzzel, maar zo ontspannend is het niet.

Als we het over de kruiswoorden hebben, bedoelen we de woorden die Jezus heeft gesproken, toen Hij zijn kruis droeg. Daarmee grijpen we terug op een oude traditie. Toen was het gebruik, om in de passieweken, de weken voorafgaande aan Pasen, stil te staan bij de woorden van Jezus, uitgesproken aan het kruis.

Al eeuwenlang mediteren mensen over de zeven woorden van Jezus aan het kruis. Vanaf de twaalfde eeuw. Toen hebben schrijvers als het ware één verhaal gemaakt van de vier evangeliën die in de bijbel staan. Zeven kruiswoorden werden bij elkaar gezet. In geen enkel evangelie komen ze alle zeven voor.

Ik noem ze u:

1e kruiswoord:

“Vader, vergeef hen want zij weten niet wat zij doen “

2e kruiswoord:

“Ik verzeker je: nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.”

3^e kruiswoord: “Vrouw, zie uw zoon.

4^e kruiswoord:

“Mijn God, Mijn God, waarom hebt U mij verlaten?”

5^e kruiswoord: “ Ik heb dorst. “

6^e kruiswoord: “Het is volbracht.” -

7e kruiswoord: “ Vader, in uw handen leg ik mijn geest.” -

De kruiswoorden zijn belangrijke sleutels om erachter te komen welk beeld van Jezus de evangelist wil overbrengen.

Marcus lijkt altijd haast te hebben: alles moet in het geheim en hij schrijft geen woord teveel. Hij heeft één kruiswoord: Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?, dat Mattheüs ook citeert.

Lucas is vooral bezig met degenen die er niet bij horen: de herders, de Samaritanen, de veroordeelde, die tegelijk met Jezus gekruisigd is. – tegen wie Jezus zegt: Ik verzeker je: nog vandaag zul je met Mij in het paradijs zijn.

Bij de evangelist Johannes is alles erop gericht te laten zien dat Jezus de zoon van God is én waarlijk mens. Vandaar de kruiswoorden: Ik heb dorst en Het is volbracht.

Het zijn geladen 'laatste woorden'. De zeven kruiswoorden werden wel gezien als de meest heilige woorden die Jezus heeft gesproken omdat Hij ze sprak op het kruis, in het aanschijn van de dood.

De zeven woorden hebben een bijzondere opbouw: in het eerste kruiswoord spreekt Jezus God aan als 'Vader', het middelste woord is een schreeuw om God, door wie Jezus zich dan verlaten voelt. En in het laatste woord richt Hij zich weer tot de Vader. In uw handen beveel Ik mijn geest.

Richt Jezus zich eerst nog met troostende en moed insprekende woorden tot de mensen om Hem heen – en daarmee misschien ook tot ons? – daarna worden de woorden steeds indringender en aangrijpender.

En in de morgen van deze Palmzondag wil ik in het bijzonder stilstaan bij het eerste kruiswoord:

'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen'.

Romeinse soldaten hebben Jezus aan het kruis gebonden. Hun zoveelste executie. Dat is hun taak, hun plicht. Het bevel van een meerdere behoort te worden uitgevoerd.

Bevel is bevel....

De stadhouder Pilatus, hun opperbevelhebber, heeft aldus vonnis gewezen.

Ook al had hij openlijk Jezus onschuldig verklaard.

Maar rust en orde hebben zwaarder gewogen dan recht.

En zo offert Pilatus Jezus op.

En zoals toen gebruikelijk wordt het vonnis onmiddellijk na de uitspraak uitgevoerd. En gaat het op weg naar de Schedelplaats - Golgotha.

Jezus moet zelf zijn kruis dragen, maar blijkbaar kan hij de last niet meer aan, na alles wat Hij gedurende de nacht heeft moeten doorstaan.

Daarom pakken de soldaten Simon van Cyrene en dwingen hem om de last van het kruis over te nemen. We lezen over hem dat hij net de stad binnenkwam.

Waarschijnlijk kwam hij naar Jeruzalem om het Paasfeest te vieren. En hoe anders verloopt dat nu voor hem.

Simon van Cyrene: hij laat zien hoe mensen elkaar nabij kunnen zijn in moeilijke momenten.

Hoe je, zomaar van de straat geplukt, deel kunt krijgen aan een bevrijdende geschiedenis.

Wat zou er met het hem gebeurd zijn?

Op Paasmorgen, of op het ogenblik dat hij te horen kreeg, dat Jezus uit de doden was opgewekt.

Was Simon een jood, was hij gelovig, wat betekende het voor hem?

We weten het allemaal niet. Maar we kunnen ons wel afvragen: zijn wij als Simon?

Misschien wel tegen wil en dank, maar omdat we in feite niet anders kunnen.

Omdat we beseffen,

omdat we geloven
dat het daar ten diepste op aan komt:
dat we het aandurven
om een kruis voor een ander te dragen,
die ander nabij te zijn,
als de last de ander te zwaar wordt.
Als die vraag bij ons terechtkomt:
zouden wij het kruis mee dragen?

Of bevinden we ons eigenlijk toch meer in de mensenmassa?
De mensen die nu met Jezus meelopen.
Eerst hebben ze bij Pilatus de dood van Jezus geëist,
nu lezen we nu over mensen die volgen en over vrouwen die
klagen.

Krijgen ze spijt, nu ze beseffen wat de gevolgen zijn van hun
roepen om kruisiging?

In ieder geval draait Jezus de verhoudingen om, zoals zo vaak:
dochters van Jeruzalem, huil niet om mij.

Niet over Hem moeten ze klagen, maar over zichzelf en over
Jeruzalem.
Want als dit, deze kruisiging, al het lot is van een onschuldige
(Jezus), hoe zal het lot dan zijn van hen, die wel schuldig zijn?

En de confrontatie tussen de onschuldige Jezus en de schuldige
mensen gaat door.
Schuldig zijn niet alleen degenen die om zijn dood hebben
geroepen.

Er zijn ook anderen die schuld dragen, zoals de Romeinse soldaten, die vaak als beulen worden afgeschilderd. Ze brengen Jezus naar de plek van de kruisiging, kruisigen hem en verdelen zijn kleding onderling.

Schuldig zijn ook de misdadigers die links en rechts van Jezus aan een kruis hangen.

Omgeven door al deze mensen bidt Jezus om vergeving voor hen, omdat ze niet weten wat ze doen:

Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.

Dit eerste woord, dit gebed, is bijna het moeilijkst te begrijpen van alle kruiswoorden. De belofte van het paradijs, de aanwijzing van moeder en zoon, de kreet van dorst, het is Volbracht en de overgave van de Geest – ja zelfs het “Mijn God, mijn God, waarom...”? is nog beter te volgen dan dit gebed om vergeving voor degenen, die verantwoordelijk zijn voor Jezus’ Dood. Ja, het is waar dat Jezus’ hele leven in het teken stond van de vergeving. Dat Hij steeds opnieuw die oproep liet uitgaan om elkaar te vergeven. Denk maar aan het Onze Vader “Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij...”.

En hoe vaak sprak Jezus niet deze woorden: Je zonden zijn je vergeven. Maar hier – in het aangezicht van de dood – bidt Jezus zelfs alle betrokkenen de vergeving toe. Ja, Hij bidt het tot zijn Vader, die hier de aangewezen Persoon is. Maar als je daarover nadenkt.... Vraag eens een ouder van wie een kind vermoord is, om de dader te vergeven. Haast onmogelijk toch?

En mit dit kruiswoord kunnen we ook concluderen: soms is het niet mogelijk om zelf te vergeven. Maar kunnen we het, zoals Jezu aan het kruis deed, aan God vragen:

Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen...

Die bede van Jezus vormt een schril contrast met de mensen om hem heen.

Hij scheldt niet, komt niet in verzet, hij bidt voor hen.

Tot het laatste moment bidt Hij de mensen heil toe.

Omdat Hij nooit anders heeft gewild en gekund.

Jezus zei: vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.

Vergeef het hun...

terwijl de doornen van de doornenkroon
zijn huid verwonden.

Zo is Hij bij de mensen geweest:

in hun pijn en hun verdriet,

in onze pijn en ons verdriet.

Zoveel wordt er achteloos gezegd,

onzorgvuldig

gedaan en gezegd,

omdat het altijd zo gedaan en gezegd wordt,

omdat iedereen zo doet, of er zo over praat.

Vader, vergeef hun.....

We zijn vaak zo onzorgvuldig, traag, te weinig invoelend,

luisteren slecht....

Vader, vergeef ons....

Jezus zei: Vader, vergeef hun, want ze weten niet, wat ze doen.

Tot zijn laatste adem wil Jezus voor mensen de toekomst open houden. Ook voor ons.

En het is aan ons om daarop te reageren,
willen we zijn weg volgen,
willen wij voor elkaar de toekomst open houden,
willen wij voor elkaar kruis dragen,
zoals ook Simon van Cyrene deed.

We gaan de Stille Week in. Met de zeven kruiswoorden.
Steeds zullen we horen in die woorden:
dat Jezus God niet loslaat,
omdat God Hem niet loslaat.
Zelfs niet in het donkerste uur van zijn leven,
het uur van zijn lijden en sterven.

Maar deze week eindigt niet in de stilte van het graf.

Want het wordt Pasen, begin van nieuw leven. Daarom
kunnen wij deze week uiteindelijk Goede Week noemen.

Dat we daarom deze week zullen ingaan, vol verwachting,
met open handen

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk
ds. Hillegonda Ploeger